

BULT

September 2005 Jaargang 53, nr.3

**UFS deeply
rooted in Africa**

**Hoofgebou
gerestoureer**

Universiteit van die Vrystaat
University of the Free State
Yunivesithi Ya Freistata

Nuustydskrif van die Universiteit van die Vrystaat
News magazine of the University of the Free State

Kovsies. As jy kop wat aangaan.

Moenie dat mense met jou kop smokkel wanneer dit by jou toekoms kom nie. Daar is net een kampus wat jou werklik vir die lewe kan toerus. Dis 'n kampus met ses fakulteite waar 'n mens oopkop kan studeer, en sportgeriewe wat kop en skouers bo die ander uittroon. Dis 'n veilige, geïntegreerde kampus waar jy jouself kan wees. En as jy rêrig kop wat aangaan, sal jy weet Kovsies is die plek vir jou.

Kontak ons vandag nog en vind uit hoe jy met 'n kortkop voor die ander kan wegspring.

Universiteit van die Vrystaat
wees net jouself

UNIVERSITEIT VAN DIE VRYSTAAT
UNIVERSITY OF THE FREE STATE
YUNIVESITHI YA FREISTATA

Posbus 339, Bloemfontein 9300 • Tel: (051) 401 3000
E-pos: info.stg@mail.uovs.ac.za • www.uovs.ac.za

Redakteur / Editor:

Leatitia Pienaar

Tel: +27 51 401 9188

Faks / fax: +27 051 444 6393

Pienaarajl.stg@mail.uovs.ac.za

UV-webblad / UFS Website:

www.uovs.ac.za

Produksie / Production

Uitleg / Layout

**Chrysalis Advertising and
Publishing, Bloemfontein**

082 728 4860

armand@bfn.co.za

Drukwerk / Printing

Beith Digital, Sandton

Bult, nuustydskrif van die Universiteit van die Vrystaat, word uitgegee deur die Afdeling: Strategiese Kommunikasie aan die UV. Menings wat in die publikasie gelug word, weerspieël nie noodwendig die van die Redakteur, die Afdeling of die UV nie. *Bult* word onder oudstude, donateurs, sake- en regeringsleiers, meningsvormers en Kowsie-vriende versprei. Artikels mag met die nodige erkenning elders gebruik word. Rig navrae hieroor aan die Redakteur.

Bult, news magazine of the University of the Free State, is published by the Department: Strategic Communications at the UFS. Opinions expressed in the publication are not necessarily those of the Editor, the Department or the UFS.

Bult is sent to alumni, donors, business and government leaders, opinion formers and Kowsie friends. Articles can be published elsewhere, with the necessary acknowledgement. Contact the Editor in this regard.

**Adresveranderinge /
Address changes**

Stuur besonderhede aan /
Send details to: Dawid Kriel

Posbus / P O Box 2319

Bloemfontein 9300

Tel: +27 51 401 3409

Faks / fax: +27 51 444 6391

Dawid.stg@mail.uovs.ac.za

BULT

inhoud

September 2005 Jaargang 53 nr 3

Nuus/News

- 4 Dream of an African university is becoming a reality
- 6 She drills the Boks visually
- 8 'Rooivleis het plek in moderne dieet'
- 9 Plastics research very active at Qwaqwa
- 10 'Bullebakkery in skole is almal se probleem'
- 12 Gert se passie begeester Spanjaarde
- 14 Planned for the way forward
- 16 Fees der feeste gehou

Monitor

- 18 Dropout rates remain a challenge for HE
- 19 Sesotho gets welcome injection
- 20 Taalaktiwisme nodig om meertaligheid te verseker
- 22 Geskiedenis maak geskiedenis
- 23 Another milestone for transformation
- 25 Welcome boost for Qwaqwa Campus

Our corporate friends

- 26 An amazing day for an amazing cause
- 28 Cheetahs span saam vir kinders
- 29 Afrox continues to support

Alumni

- 30 Kowsies hou reünie in Londen
- 31 Alumni watched soccer match
- 32 Benoemings gesoek vir Kowsie-alumni se toekennings

Rubrieke/Columns

- 2 Herinneringe
- 21 Blou Willem
- 22 Heengegaan

Voorbladfoto

Hoofgebou tydens kunstefees. Foto Hannes Pieterse

Sedert ons vorige uitgawe het die Hoofgebou weer sy regmatige plek aan die hart van die Universiteit van die Vrystaat ingeneem.

Die intrekery het saamgeval met die Volksblad-kunsteftes en met die standbeeld van Pres. M.T. Steyn wat spesiaal in die amptelike drag van 'n hoogleraar uitgevat was, kon mense nie anders as om weer aandag aan die pragtige Hoofgebou te gee nie.

Die binnekant van die Hoofgebou is onder die wakende oog van prof. Bannie Britz, vir lank die Departementshoof by Argitektuur, gerestoureer en tot 'n moderne hoofkantoor omskep sonder om aan die statigheid van die amper eeu-oue gebou afbreuk te doen.

- Ons kyk ook na die stroom buitelandse studente wat aan die UV studeer en dat die UV in 'n al hoe groter mate 'n tersiêre bestemming vir studente uit die kontinent word. Die stroom studente uit ander wêrelddele word ook al groter.
- Aansluitend hierby: Lees gerus die berig oor die ontwikkeling van Sesotho, waarby die UV ook ten nouste betrokke is.

Heather Peoria

Skaakboek was 'n eerste Bevin Mienie van Ravensteynweg 27, Kampsbaai 8005, deel 'n paar interessante feite met *Bult*-lesers:

Die eerste boek oor skaak in Afrikaans is deur 'n oudstudent van die UV saamgestel. Die skrywer was S. van Tonder. Dit is in 1953 onder die titel *Kom ons speel skaak. 'n Handleiding tot die spel van konings* uitgegee. S. van Tonder was 'n dosent aan die Fakulteit Regsgeleerdheid van UV.

Jukskei by die UV in die veertigerjare: Tussen 1941 tot ongeveer 1950 was jukskei een van die sportsoorte wat by die UV beoefen was. Aanvanklik was die jukskeiklub – in daardie jare was dit 'n jukskeilaer genoem – se naam A.N.S.-Voorslag maar in 1942 is die naam na Vierkleur verander. Die klub het sowel man

Elizabeth soek oud- studente

Elizabeth Retief, Posbus 1377, Faerie Glen 0043 skryf sy het wonderlike herinneringe van die Bult-kampus, hoewel sy nie hier studeer het nie. Haar pa, Francois Retief, was hier lektor en haar eerste blyplek as kind was in die kamerwoning. Sy is besig met haar doktorsgraad oor die plante van die Vrystaat en wil graag kontak maak met oudstudente wat toere meegemaak wat haar ouers na die destydse Suidwes-Afrika georganiseer het.

Isak soek medestudente

Mnr. Isak Swart van Posbus 4441, Pretoria 0001, skryf:

So vlieg die tyd net te vinnig. Met heimwee dink ek aan die jare van aandstudent wees by die UV. Ek het daardie tyd nie 'n voertuig gehad nie en van die Gevangenis-diensterrein, waar ek gewoon het, tot by die universiteit geloop. Soms was ek gelukkig om deur 'n medestudent opgelaaie te word. Met die loperij was ek dikwels laat vir die klas. Tog sal ek nie die jare vergeet nie. Daar was 'n familiegees, al was dit baie moeilik om bedags te werk en saans te studeer.

Ek het van 1967 tot 1972 gestudeer en sal graag van oudstudente wat my nog onthou, wil hoor.

So onthou ons

Bib tower weer die herinneringe op

Deur Dawid Kriel

Die titel van die storie word gewoonlik gekoppel aan een of ander semi-romantiese gebeurtenis wat groot heimwee bring. Soos 'n terugflits uit jou kinderdae of 'n spesiale plekkie waar jy 'n aangename tydjie saam met vroultjie (of een van die dames voor vroultjie) deurgebring het. Maar dit kan ook sonder enige vroulike betrokkenheid op 'n frisse herfsoggend in die middel van Kovsiekkampus gebeur.

So besluit ek om vir skoonpa 'n paar boeke te gaan soek, want hy is in die hospitaal en sy leesstof raak min. Kan dan sommer ook toets of my twaalf jaar oue personeelkaart met die bib se meganika akkordeer en tydelik ontsnap van my inleeswerk op die databasis. Die eerste deel van die uitstappie verloop sonder voorval, buiten dat my tydskerekening sleg is. Teen die tyd dat ek ons nuwe studentesentrum bereik, is ek midde in 'n stroom studente wat heen en weer tussen die bib en die res van die plaas pendel. Ek beweeg saam met die stroom verby die verskeidenheid eetplekke toe die groot "memory lane"-oefening my tref. Die nuwe studentesentrum is dan juis waar die ou Scaena en die partering voor die Scaena was. Daar waar jy op laat oggende sonder blik of bloos iemand vasgeparkeer het in die stille hoop dat jy by jou terugkeer 'n verskrikte eerstejaartjie eerder as 'n woedende eerstespan-speler sou raakloop. Of op reëndae die middelpunt van belangstelling was as jy die enigste een met "jumper cables" was.

Ek stap die (nog altyd) dof verligte bib in. My oë draai outomaties regs asof ek na al die jare nog steeds verwag om Veer en Boyce in die swotgat te gewaar. Daar waar die Medics op Reactivan en slaappille geswot het en die res van ons op Bar-Ones en Coke. Maar die swotgat dra nou 'n hoogdrawende geborgde naam en die ruite is heeltemal verdonker. Seker om ons sondes en frustrasies van die verlede te verberg.

Die outomatiese kaartleser laat my my kaart twee keer “swipe”. Ek aanvaar gelate dat die eerste “swipe” nog te vol stof was. Ondanks vyf jaar se studie en darem Rek II sukkel ek steeds om die chronologie van die rakke te verstaan en dit duur ’n tydjie voor ek my hande op die beplande leesstof kan lê.

Tussenin skuur ek tussen die nou rakke (skouers) met een of twee jong dametjies wat gelukkig nie kan sien in watter eeu ek Rek II behaal het nie. Met die uitgaanslag sien ek die kwaai tannie met die wit hare van weleer nêrens nie, net twee baie vriendelike kollegas wat meer wil weet van veteranomotors (skoonpa se boeke) en my so terloops inlig dat my kwota, danksy my lektorsvroultjie se inisiatiewe, na aan vol is.

Buite loop ek my Eeufeesvriend, Jan Ras, raak. Erg geskok dat ek my tussen soveel bronne van intellektuele aura kon begeef, wil hy terstond weet of ek besig is met een of ander vername projek.

Hy herstel merkbaar toe ek hom meedeel dat my akademiese oefening beperk is tot twee veteranomotorboeke vir skoonpa. “So jy’t eintlik niks geleer nie?” is Jan kamma verbaas. “Nee ek het,” seg ek, “ek het geleer my ‘varsity memories’ sal altyd hier rond wees.”

Eerste drie maande verstaan ek toe niks

Johan Botha, 'n tagtig-plusser van Posbus 15285, Lynn East, Pretoria, het al 'n paar staaljies met ons gedeel, en hier is nog 'n paar:

“In 1940 was daar ’n prof. dr. Hopwood wat vir ons klas gegee het in *English Literature* aan die hand van Chaucer. Ons moes self aantekeninge van sy lesings maak. “Hierdie man het so ’n spesiale Oxfordiaanse uitspraak gehad dat dit my, op my woord van eer, drie maande gevat het om te hoor en te verstaan voordat ek my eerste sinnetjie kon neerskryf. Gevolglik het ek maar min gehad om vir my eerste toets te leer!

“Ek was baie ingenome daarmee dat ek kon klas loop by die befamde prof. D.F. Malherbe, maar ek is gou aarde toe geruk deur ’n afjak van hom. “Op pad na my eerste klas by hom, stap ek op die terrein by hom verby waar hy aan sy kromsteelpyp staan en in my skik, sê ek so in die verbygaan: 'Goeie môre, professor!' En die skokkende reaksie wat ek kry, is: 'Stil man! Kan jy nie sien ek staan en dink nie?' Die heilige ontsag wat ek van af die plaas vir die beroemde professor gehad het, het op die plek net nog heiliger geword.”

SENTRALE ADMINISTRATIEWE PERSONEEL VAN DIE UNIVERSITEIT VAN DIE O.V.S. –1970

Nog 'n kosbare foto wat mnr. John Fourie aan die UV geskenk het. Van die bekendes is prof. Benedictus Kok (eerste ry), mnre. Arrie van der Bijl (derde ry) en Vernon Collett (vierde ry). Herken jy nog 'n paar bekendes?

Dream of an engaged university is becoming

Judging by the sound of foreign surnames being called out at graduation ceremonies at the UFS, the ideal of becoming a truly African – and international – university is not so far-fetched.

In 2005 1 591 students from outside South Africa enrolled at the UFS, up from the 1 287 of 2004. They mainly come from Africa, with Lesotho students as the main contingent. But there is not a continent that does not have a student on the campus. African countries with students enrolled at the UFS are: Angola, Botswana, Cameroon, Congo, Eritrea, Ethiopia, Ghana, Kenya, Lesotho, Malawi, Mozambique, Namibia, Nigeria, Sudan, Swaziland, Tanzania, Uganda, Zambia and Zimbabwe.

From outside Africa students come from Australia, Austria, Bangladesh, Canada, China, Cuba, Cyprus, France, Germany, India, Indonesia, Ireland, Israel, Korea, the Netherlands, Pakistan, Peru, Romania, Sri Lanka, Sweden, Taiwan, United Kingdom, the United States and Yugoslavia.

More than 285 foreign students are busy with their master's degrees and about 60 are enrolled for Ph.D.s. Among the popular courses are those for educators and health professionals, while the general MBA is also drawing many students from Africa as far as Kenya.

Not only is the UFS becoming a popular destination for foreign students, but research is also becoming more focused on Africa's problems and challenges. At the recent graduation ceremonies students got Ph.D.s for research in, among others:

- an investigation into key aspects of the successful marketing of cowpeas in Senegal;

- the geological conditions and environmental impact of the Mohale Dam in the Lesotho Highlands Water Project;
- the socio-economic complexities of smallholder resource-poor ruminant livestock production systems in Sub-Saharan Africa; and
- Yeasts from Lesotho, their classification and possible applications.

In some of the master's studies attention was paid to New Partnership for Africa's Development (Nepad) and the challenges for globalisation; characterisation of the dolomite aquifer in the Copper belt province of Northern Zambia; uses and nutritional value of indigenous vegetables consumed as traditional foods in Lesotho and epidemiology of lentil rust in Ethiopia, with special reference to disease progress and yield loss assessment.

In his opening speech this year Prof. Frederick Fourie, Rector and Vice-chancellor, spelled out the UFS's ideals of

- "becoming a truly South African university of excellence, equity and innovation; and
- becoming a high quality, equitable, non-racial, nonsexist, multicultural, multilingual university and place of scholarship... for South Africa and Africa."

The Rector outlined the concept of a university *in Africa, for Africa*. "The issue is all about universities serving the needs of Africa and the aspirations of all

the people of this continent. I would argue that a constructive way to think about this is to be found in the *concept of an engaged university* – something I have been arguing for some time: that we must be an engaged (and critical) university. (Obviously this is related to our thinking about community service learning and research.)

"The engaged university bridges the gap between itself and the surrounding community. This happens in several areas of the 'scholarship of engagement'.

"This engaged university model can truly reconcile the idea of a university, which is perceived to be universal, with the specific demands of being African... and involves championing 'Africanness' to the wider world while continuing to educate and develop scholars who are critical (and) analytical".

Pres. Thabo Mbeki also spelled out his dreams for the involvement of universities in Africa at a conference of the Association of African Universities in Cape Town. He said in an article in *Star*: "It remained the task of intellectuals and organisations... to offer solutions to Africa's problems, as well as make a contribution to the renaissance of an African continent that is united, peaceful, democratic, fully developed, prosperous, and a respected member of the world community of nations."

Most students from

	2004	2005		2004	2005
Lesotho	817	1023	Kenya	41	38
Namibia	109	95	Nigeria	19	28
China	67	90	Swaziland	11	27
Botswana	62	67	Korea	11	24
Zimbabwe	24	47	Eritrea	45	22

African university a reality

Prof. Charles Ngwena

In 2005 the UFS introduced a Masters of Law degree (LLM), specialising in Reproductive and Sexual Rights. The course is the first of its kind in South Africa presented by a tertiary institution and is presented in partnership with the Ford Foundation. Prof. Charles Ngwena, coordinator of the programme, says: "The programme focus mainly on grooming a group of committed lawyers from the African continent to play an important role in the realisation of reproductive and sexual rights at national and international level."

Mr Matthew Achilonu

He recommends the UFS to friends and family and many are now studying at the UFS," said Matthew Achilonu (43), a student from Nigeria who is doing his Ph.D. in synthetic organic chemistry. He hopes to complete his degree next year. Those who followed him are doing M.B.A.s and degrees in management and law. "The support of lecturers is very good, not only with regard to my course, but also in respect of other personal problems I may experience." He has a business in Lesotho and is a consultant for a water-bottling project in Lesotho.

Ms Olive Chisola

"It is a very good university," said an Irishman who was on the plane with her to South Africa and stayed in the same guesthouse on arrival in Bloemfontein. And that she can confirm. Olive Chisola (36) of Lusaka, Zambia, an accountant working for the Zambian Minister of Commerce, Trade and Industry, is on paid leave to do her B.Com. Accountancy at the UFS. She has a string of certificates and diplomas to her name. "I am marketing the UFS wherever I go and other students from Zambia will follow me to study at the UFS," she said.

1:70 000 000
(45° N & S)

Bult

Macquarie I. (Aus.)

She drills the Boks visually

She is there to help the Springbok rugby team to win the 2007 World Cup in France, says Dr Sherylle Calder, the woman we see in the background on the field wherever the Springboks are doing their training. She is there to make sure the players are keeping their eyes on the ball and that they make the right decisions to counter their opponents on the rugbyfield.

Dr Calder, visual performance and skills scientist, started as visual awareness and skills trainer for the team at the beginning of the year. And judging from the performance of the vast array of teams she has coached a win for the Springboks is definitely on the cards.

Dr Calder was born in Bloemfontein and did her first degree at the University of the Free State. She also became a Springbok hockey player while at the UFS.

Her doctoral thesis grew out of her interest in understanding methods and game concepts used internationally in field hockey, and the role visual skills play in the improvement of sporting performance. She developed visual skills training programmes to enhance the performance of players.

She is often quoted as one of the key factors in England's World Cup Rugby success, and had also a fair share in the Australian Cricket World Cup win. Among the long list of teams who acquired her input, are also the All Blacks, the South African cricket, netball, baseball and taekwando teams, the NOCSA Olympic squads, the Italian PRADA America's Cup yachting team, the Pakistan, Holland, Canada and Namibia cricket teams and Spain's, England's and Belgium's hockey teams. She also does a lot of work in golf and various other sports. She will join an England soccer team in September 2005 before returning for the Springbok end-of-year tour.

She works on the players' visual fitness, how they use the muscles in their eyes and

Mr Jake White and Dr Sherylle Calder.

process the information in a split second to make the right decision on the field. Attention is given to coordination and peripheral awareness. Training is done in groups and individually, for which the team members each received a laptop computer

loaded with the visual skills training programmes. The application of the eye gym is not limited to sports. "Many children have learning problems because of the way they use their eyes. This can be improved through a training programme."

Niks minder as vyf Shimlas in Bok-groep

Die UV het gespog met vyf huidige en voormalige Shimla-spelers in die Springbok-oefengroep wat in die middel van die jaar aan 'n oefenkamp op die kampus deelgeneem het. Van links is, voor: CJ van der Linde, Tonderai Chavanga en Guthrö Steenkamp; agter: dr. Sherylle Calder, 'n sportvisie-kundige van die span en ook 'n oud-Kovsie; Juan Smith, prof. Frederick Fourie, Rektor en Visekanselier van die UV, Gerrie Britz en dr. Derik Coetzee, kondisioneringsafrigter van die span en ook verbonde aan die UV se Departement Menslike Bewegingskunde.

Historic Main Building restored to new glory

With the move of the Rectorate and several senior managers to the Main Building in July 2005, the Main Building reclaimed its status at the heart of the Bloemfontein campus of the University of the Free State.

The corner stone of this historic building was laid in 1907 and it was completed and taken into use in 1908.

The offices of the Rector, Vice-rectors, Chief Directors, Registrar: General (including Language Service and Meeting Administration), Registrar: Strategic Planning, Director: Physical Resources and Special Projects, Director: Diversity, the Planning Unit of the UFS and the Division: Strategic Communication are now located in the renovated building. With this move management was brought closer to the academic heart of the university. The Main Building is the second historical building to be upgraded and restored in the past year. In 2004 the rector opened the Centenary Complex which incorporated the old Reitz Hall. Both these buildings are now in full use by the UFS.

Ms Edma Pelzer, Director: Physical Resources and Special Projects, said it was a challenge to transform an almost century-old building to the headquarters of a modern university. Prof. Bannie Britz was the most suitable architect for the job. He also believed that management belongs in the Main Building and with his stature as architect and his experience he was the right person for the task.

According to Prof. Ora Joubert, previously head of the Architecture Department at the UFS and now Head of Architecture at the University of Pretoria, the Main Building compares well in the international arena. She visited the campus during the Volksblad Arts Festival and was very impressed with the renovations.

Judge Faan Hancke, Chairman of the UFS Council, and Prof. Frederick Fourie, Rector and Vice-chancellor, in the new Main Building.

'Roovleis het plek in mode

Die Suid-Afrikaanse verbruiker het jare lank net die negatiewe rondom roovleis geoor. Dit sal 'n geweldig aggressiewe en duur bemarkingsveldtog kos om die ampse stigma en negatiewe persepsies rondom roovleis te verwyder. Al die bewyse is daar dat roovleis 'n positiewe en noodsaaklike rol in 'n gesonde lewenstyl kan speel - dr. Arno Hugo, Afdeling Voedselwetenskap, UV.

Tradisioneel is vleis beskou as 'n voedsame hoëwaardervoedsel, noodsaaklik vir optimale groei en ontwikkeling. Dit is ook geassosieer met goeie gesondheid en welvaart. Gevolglik het vleisinnamen in Westerse gemeenskappe parallel met toename in welvaart toegeneem. Ongelukkig is hierdie gesonde beeld van roovleis sedert die vroeë 1980's geleidelik geërodeer. Dit kan hoofsaaklik toegeskryf word aan die gewilde vethipotesis wat baie klem gelê het op die hidraat van roovleis tot vet in die dieet. Die verbruiker is stelselmatig oortuig dat vleis 'n groot bron van versadigde vette is wat tot koronêre hartvatsiektes lei.

Die multifaktoriale aard van hartvatsiektes word nou algemeen aanvaar, maar die beeld van roovleis is reeds ernstig geknou.

Dit is van die hoofredes waarom Suid-Afrika tans 'n per capita-verbruik van roovleis van ongeveer 12 kg/jaar het in vergelyking met 19 kg/jaar in 1990 en 40 kg/jaar in 1960.

In navorsing wat gedoen is om die verwantskap tussen dieet en chroniese Westerse siektes te bestudeer is vegetariese mense met vleisetende mense vergelyk. Dit is waar dat vegetariërs 'n laer voorkoms van hartsiektes het, maar dit is nie seker of dit die gevolg is van die afwesigheid van vleis in die dieet en of die baie hoë inname van groente.

Vegetariërs is ook oor die algemeen meer gesondheidsbewus. Dit is dus nie seker of dit vleis in die dieet van vleisetende mense is wat hulle meer vatbaar vir hartsiektes maak en of dit dalk die feit is dat baie van hulle rook en te min oefening doen nie.

Kommer oor vet: Daar word al hoe meer bewyse gevind dat 'n gesonde dieet, wat roovleis insluit, 'n positiewe effek op bloedvettes kan hê. Bloedcholesterol word verhoog deur die insluiting van beesvet en nie deur maer beesvleis nie. Vet kan maklik afgesny word. Dit wil voorkom asof 'n wanbalans tussen omega 3- en omega 6-poli-onversadigde vetsure lei tot verhoogde cholesterolvlakke. Hierdie wanbalans kan redelik maklik reggestel word deur die inname van omega 3-vetsure te verhoog. Daar is ook meer bewyse dat dieetinname van cholesterol nie noodwendig 'n groot invloed het op plasma-cholesterolvlakke nie. Oorerflikheid speel dalk 'n groter rol.

Afname in vetinhoud van roovleis: Die internasionale vleisbedryf is baie dinamies en het onmiddellik gereageer op die vraag van die verbruiker na maerder vleis. Gevorderde telings en voedingstegniese asook slaghuiskrakke is gebruik om die maervleisinhoud van karkasse en snitte te verhoog. Hierdie aksie was so suksesvol dat verbruikers in Europa begin kla het dat varkvleis byvoorbeeld te droog is omdat dit te min vet bevat.

Versadigde vetsuurinhoud: Baie van die negatiewe persepsies rondom roovleis gaan oor die versadigde-vetsuurinhoud. Dit is egter 'n fisiologiese feit dat met

Dr. Arno Hugo

afname in karkasvetheid die versadigdevetsuurinhoud van karkasse ook afneem. Dit is ook waar dat nie alle versadigde vetsure 'n cholesterolverhogende effek het nie. Die versadigde vetsuur-miristiensuur met die sterkste cholesterolverhogende effek maak maar maksimum 3% van die vetsure in roovleisspesies uit. Hierdie vetsuur het 'n vier keer sterker cholesterolverhogende effek as palmitiensuur wat die prominente vetsuur in vleisdierspesies is. Mens moet ook nie vergeet dat cholesterol-inname essensieel is en 'n belangrike rol speel in die vorming van hormone wat nodig is vir normale en gesonde lewe nie.

Onversadigde vetsuurinhoud: Die Mediterreense dieet word dikwels aan die verbruiker voorgedra as 'n gesonde eetprogram. Hierdie dieet is ryk aan mono-onversadigde vetsure. Olyfolie bevat byvoorbeeld ongeveer 75% mono-onversadigde vetsure. Die verbruiker weet egter nie dat die vet van roovleisspesies ook ongeveer 40% mono-onversadigde vetsure bevat nie. Het u geweet dat 'n eetlepel

rne dieet'

olyfolie meer versadigde vet bevat as 'n 100 g-porsie maer biefstuk? Bees, lam en varkvleis bevat nuttige hoeveelhede poli-ondersadigde vette. In die geval van enkel-maagdiere, soos varke, kan 'n mens deur die voeding van die dier te manipuleer die hoeveelheid poli-ondersadigde vette in die vleis verhoog.

Op dié manier kan jy die vetsure in die vark byvoorbeeld manipuleer dat dit ook ryk is aan omega 3-vetsure soos vis, wat as baie gesond beskou word.

Jy kan dan die situasie kry dat jy in die oggend liewer 'n repie spek eet in plaas van om 'n salmoliepil te sluk en dieselfde positiewe gesondheidseffek kry.

'n Opwindende onlangse ontdekking is dat die vleis van herkouers gekonjugeerde linoleïensuur (CLA) bevat. CLA het kankerwerende en antioksidant-eienskappe en word as 'n gewigsverlieshulpmiddel gebruik.

Proteïen en mikrovoedingstowwe:

Die uitstekende voedingswaarde van rooivleis in terme van proteïen, essensiële aminosure, yster, sink, selenium, die B-vitamiene en vitamien D is algemeen bekend. 'n Interessante bevinding waarop ek afgekom het, is dat rooivleis ryk is aan die aminosuur tourien. Dit is 'n belangrike aminosuur vir pasgebore babas wat dit nie self kan sintetiseer nie en dit deur moedersmelk moet inkry. Sportmanne gebruik dit ook om uithouvermoë te verbeter.

Vleis en kanker: Vleisinname is al geassosieer met verskeie kankers, veral kolonkanker. Eksperimentele getuienis daarvoor staan egter op baie wankelrige bene. 'n Studie het getoon dat die vleisinname in die Suidelike Mediterreense lande (52-72 kg/persoon/jaar) baie hoër is as in Brittanje (46 kg/persoon/jaar) terwyl die voorkoms van kolonkanker baie hoër is in Brittanje, dus: daar is geen korrelasie tussen vleisinname en kolonkanker in hierdie geval gevind nie.

Plastics research very active at Qwaqwa

Ms Dorine Dikobe mixing plastic and wood powder in a Brabender industrial melt-mixer.

The Chemistry Department at the Qwaqwa Campus is a vibrant and busy department, not only because of its large number of undergraduate students, but also because of the research done in its National Research Foundation (NRF)- supported programme on modified polymers.

The department also has the responsibility of accommodating post doctoral research fellows from a variety of countries abroad.

A polymer is any substance made up of long-chain structures. In real life it is referred to as plastics, resins, fibres, rubber (synthetic polymers), or proteins, wood and plant fibres (natural polymers). The polymer research group at Qwaqwa uses both types of polymers in its research. The main focus of its research is polymer modification through reaction with reagents that change the

chemical structure and subsequently the properties of the polymer (e.g. crosslinking of polyethylenes with organic peroxides to improve their toughness), blending of polymers to combine the best properties of two or more different polymers (e.g. blending wax with polyethylene to improve its processability without substantially changing its physical properties), mixing natural fibres with polymers to enhance the strength properties of the polymer (e.g. sisal mixed with polyethylene or polypropylene), and preparing nanocomposites where particles with sizes in the order of one-millionth of a millimeter are mixed with a polymer, enhancing the properties of the polymer in a remarkable way.

The group is well equipped with most of the basic equipment needed for this type of research, and it receives substantial financial support from the NRF, which also assisted in acquiring most of the equipment presently used for the research. Five staff members, four full-time masters and doctoral students, and three post-doctoral research fellows are involved in this research. Prof. Riaan Luyt, who developed this research at Qwaqwa, heads the group. Mrs Moipone Mokoena and Ms Seadimo Senokwane are both staff members busy with their Ph.D. research within this programme, while Ms Dorine Dikobe, also a lecturer, is almost finished with her M.Sc. in this programme. The group runs a variety of projects ranging from metal-filled polymers, polymer/wax blends, polymer-fibre composites, to nanocomposites.

Over the past six years the group was also privileged to have three postdoctoral research fellows working on different aspects of the programme. They were Dr Igor Krupa from Bratislava in the Slovak Republic, Dr Vladimir Djokovic from Belgrade in Yugoslavia, and Dr Henrich Krump, also from Bratislava in the Slovak Republic.

'Bullebakkery in skole is almal se

'n Program moet in werking gestel word om 'n omgeekultuur te skep, het prof. Corene de Wet, Departement Vergelykende Opvoedkunde en Onderwysbestuur, Skool vir Opvoedkunde, in haar intreerede gesê.

Bullebakkery maak inbreuk op die kind se reg tot menswaardigheid, privaatheid, vryheid en sekuriteit. Bullebakkery het 'n invloed op die slagoffer se fisieke, emosionele, sosiale en opvoedkundige welstand. Nie net dui die navorsing die omvang van bullebakkery onder skoolkinders uit nie, maar onderwysers het ook erken dat hulle hul aan viktimisering van kinders skuldig maak.

Fisieke gevolge van bullebakkery sluit in hoofpyne, bednatmaak, verlies aan eetlus, swak liggaamshouding en maagprobleme.

Bullebakkery kan tot emosionele probleme soos depressie, selfmoordneigings en selfmoord, gespannenheid, vrees, asook gevoelens wat geassosieer word met post-traumatische stres – verwardheid, angstig-

heid, woede en hartseer – by slagoffers lei. Sosiale gevolge van bullebakkery is onder meer sosiale isolasie en eensaamheid, slagoffers het probleme om met ander kinders en volwassenes te meng, en is/word baie skaam. Opvoedkundige gevolge sluit in: slagoffers is baie afwesig, onttrek hulle van sosiale aktiwiteite by die skool, hulle is bang om vrae in die klas te vra, verlies aan konsentrasie, steek dit weg as hulle nie werk verstaan nie as gevolg van die vrees dat hulle gespot sal word en onderprestasie sodat hulle nie as té slim voorkom nie.

Die wanpersepsie dat bullebakkery deel van die grootwordproses is, lei daartoe dat slagoffers onwillig is om hulle ouers en opvoeders te vertel dat hulle afgeknou word. Dit blyk ook dat slagoffers

weerwraak van die bullebak of selfs klasmaats, wat die onthulling as storiëaandree sal sien, vrees. Indien die afknouery erg is of oor 'n lang tydperk plaasvind, is die slagoffers bang dat dit hulle ouers sal ontstel, veral as hulle dink dat hulle ouers nie in staat sal wees om die situasie te verander nie.

Kinders is soms onwillig om te erken dat hulle duur items of geld aan bullebakke gegee het. Ouers stel nie net akademiese nie, maar ook sosiale verwagtinge aan hulle kinders, gevolglik is geviktimiseerde kinders, wat verworpe en ongewild voel, onwillig om te erken dat hulle afgeknou word. Adolessente voel dikwels, in hulle strewe na groter onafhanklikheid, dat hulle in staat behoort te wees om die probleem self te hanteer.

Die kind-ouer-/leerder-opvoederverhouding gedurende adolessensie is dikwels gespanne en kommunikasiekanale nie na wense nie. Bullebakkery is soms so subtiel dat dit moeilik is om dit te verwoord. Daar bestaan ook die siening by leerders dat opvoeders nie betrokke wil raak by bullebakkery nie.

Dit het tot gevolg dat baie ouers en opvoeders onbewus is van die vlakke van bullebakkery waaraan hulle kinders en/of leerders blootgestel word. Dit blyk egter uit my navorsing dat slegs 29,2% van Vrystaatse sekondêreskoolleerders nog nooit aan direkte en 32,15% aan indirekte verbale teistering blootgestel was nie. 'n Relatief groot persentasie van die leerders (32,45%) is al deur medeleerders te lyf gegaan; 11,21% van hulle is ten minste een keer per week deur medeleerders geslaan en/of geskop, gestamp en/of op 'n ander wyse fisiek seergemaak.

Die plek waar die Vrystaatse leerders besonder weerloos teenoor bullebakke staan, is taxi's met 29,64% wat die taxi's as óf baie onveilig óf redelik onveilig met betrekking tot bullebakkery beskou.

Op die skoolterrein word leerders die meeste in die badkamers/toilette aan

probleem'

Deur prof. Corene de Wet

bullebakkery blootgestel. Daarteenoor voel leerders geborge in die klaskamers. Slegs 0,61% het aangetoon dat hulle "baie onveilig en bang" in hulle klaskamers voel; 59,55% het aangetoon dat hulle "baie veilig" daar voel.

Slegs 4,91% van die opvoeders en 16,22% van die leerders wat aan my ondersoek deelgeneem het, het aangetoon dat bullebakkery "glad nie" 'n probleem by hulle onderskeie skole is nie.

Uit my ondersoek het dit ook geblyk dat sommige opvoeders direk verantwoordelik gehou kan word vir die skending van kinderregte. Terwyl seksuele wangedrag deur diegene in gesagsposisies nog altyd ten sterkste afgekeur is, is dit nie altyd die geval met ander vorme van verbale en fisieke bullebakkery nie. Dit is dus kommerwekkend dat 55,83% van die opvoeders wat aan my navorsingsprojek deelgeneem het, aangedui het dat hulle al leerders verbaal geviktimiseer het; 50,31% van die respondente het aangedui dat hulle leerders al te lyf gegaan het. 'n Klein persentasie van dié opvoeders, naamlik 6,13%, het genoem dat hulle ten minste een keer per maand skuldig was aan dade van seksuele teistering.

Om opvoeder- en leerderbullebakkery teen te werk is 'n omvattende antibullebakprogram, kollektiewe verantwoordelikheid en die vestiging van 'n omgeekultuur by skole en in die gemeenskap noodsaaklik. Onderwysowerhede, wetstoepassers, onderwyseropleidingsinstellings, opvoeders, ouers en leerders – die slagoffer, die bullebak en die klas- en/of skoolmaats (stille meerderheid) – is die belangrikste rolspelers in die stryd teen bullebakkery. Dié rolspelers moet betrek word om 'n bewustheid te skep oor die aard en omvang van bullebakkery; portuurgroepverhoudinge te verbeter; tussenbeide te tree om intimidasie te voorkom; duidelike reëls te ontwikkel om bullebakkery te voorkom; en (mede-)leerders en opvoeders te ondersteun en te beskerm.

Accreditation puts Medical School in international league

Prof. Gert van Zyl

The School of Medicine at the UFS is one of the first academic complexes in South Africa to receive accreditation for its new 5-year curriculum, according to the Head of the School of Medicine, Faculty of Health Sciences, Prof Gert van Zyl.

He says the School of Medicine moved from a 6-year to a 5-year curriculum in 2000 and the official, compulsory accreditation by the Medical and Dental Professions Board gives the new curriculum the academic status it deserves.

"The national and international status of a medical programme is one of the most important issues that prospective students need to take note of and this status of the UFS school was confirmed again by the accreditation process," says Prof van Zyl.

For the accreditation process, a panel of experts looked at the academic content, quality, standards, structure, regulations, organisation

and management of specific programmes.

"The 5-year curriculum is an international trend that does not focus on departments or disciplines but rather at the integrated concept. This medical curriculum is also problem-based, creating an environment for lifelong learning.

"For us, the importance is that it gives us full accreditation, which means that our programme is recognised on national and international level as a medical programme with qualities and standards according to the board's requirements and excellent academic content, but it also gives acknowledgement to a team of staff members, lecturers and support staff that worked hard in establishing an excellent medical curriculum."

On the practical side, students will complete their medical studies a year earlier and will be available a year earlier in the labour market, will be able to earn a salary a year earlier and there will be one year less of class fees to be paid, says Prof. Van Zyl.

Gert se passie

Dit was in 1968 op die eerste Shimla-rugbytoer na Londen, tydens 'n besoek aan die Suid-Afrikaanse Hoë Kommissariaat in Brittanje, dat hy besluit het *dit* is wat hy met sy lewe wil doen. Gert Grobler, Suid-Afrika se Ambassadeur in Spanje, is baie trots op sy Vrystaatse wortels en maak geen geheim van die rol wat die mense van die provinsie op sy loopbaan en hom as mens gehad het nie.

Hy het in Odendaalsrus grootgeword het, daarna sy honneurs in Geskiedenis aan die UV verwerf en was 'n paar maande Geskiedenis-onderwyser aan die St. Andrews-skool in Bloemfontein voordat hy hom by die Departement van Buitelandse Sake in Pretoria aangemeld het. Hierna was hy onder meer Vise-konsul in Duitsland, Konsul-generaal in die VSA en Hoofdirekteur van die Suider-Afrikaanse afvaardiging na Angola voordat hy in 1993 as Adjunk-hoëkommissaris in die Suid-Afrikaanse Ambassade in Brittanje aangestel is.

In Londen het Gert verskeie eerbewyse en toekennings ontvang vir sy sleutelrol in die diplomatieke vestiging van Suid-Afrika as nuwe demokrasie. Gert was van 1997 tot Februarie 2002 die Hoofdirekteur van Europese Sake in die Departement van Buitelandse Sake in Pretoria, waarna pres. Thabo Mbeki hom in 2002 as Ambassadeur in Spanje aangestel het.

Gert is nie net een van die UV se grootste uitvoerprodukte nie, hy speel ook 'n integrale rol in die uitbouing van die Suid-Afrikaanse ekonomie. Een van sy vele inisiatiewe was ernstige samesprekings met die grootste Spaanse winkelgroep, El Corte Ingles. Dié energie het vroeër vanjaar vrugte afgewerp toe meer as 100 Suid-Afrikaanse produkte vir drie weke lank in sowat 45 El Corte Ingles-takke regoor Spanje uitgestal is. El Corte Ingles het die afgelope jaar goedere van sowat R70 miljoen in Suid-Afrika aangekoop.

Gert Grobler, Suid-Afrikaanse Ambassadeur in Spanje.

begeester Spanjaarde

Deur Jeannette Boshoff-Jansen

Gert Grobler,
Suid-Afrika se
Ambassadeur in
Spanje, is baie
trots op sy
Vrystaatse
wortels.

Gert Grobler by me. Lindiwe Hendricks, Minister van Minerale en Energiesake, tydens die amptelike opening van die Suid-Afrikaanse uitstalling by die El Corte Ingles-winkelgroep in Spanje.

Nog 'n breinkind van Gert wat 'n reuse-sukses was, is die eerste 46664-konsert wat buite Suid-Afrika gehou is. Dié konsert wat in Mei vanjaar in Madrid plaasgevind het, het 34 000 Spanjaarde gelok en die aand se opbrengs van byna R3 miljoen is vir die Nelson Mandela-stigting ingebring.

Een van die projekte waaroor hy geweldig opgewonde is, is die Spaanse regering se betrokkenheid by die befondsing van spesiale projekte wat fokus op die menslikehulpbronontwikkeling, sowel as die transformasie van Suid-Afrika se toerismebedryf. Suid-Afrikaanse toeristiese gemeenskappe gaan opleiding ontvang en klein en mediumgroottemaatskappye gaan

Spaanse taalvaardigheidopleiding ontvang om hulle te help om optimaal baat te vind by die toename in Spaanse toeriste wat Suid-Afrika besoek, veral met die oog op die 2010-sokkerwêreldbeker.

Gert sonder die laaste tien jaar uit as die tydperk wat vir hom uitstaan in sy loopbaan. “Ek het reeds 22 jaar in die buiteland gewoon, maar my beroep was die afgelope 10 jaar vir my 'n ongelooflike plesier.

“Die wêreld is so ontvanklik vir alles wat Suid-Afrika het om te bied en so begeesterd met die ongelooflike hoogtes wat ons land op soveel gebiede bereik! Daar is geweldige uitdagings, maar ons het soveel wat in ons guns tel, ons sal dit te bowe kom.”

Die een eienskap wat geen mens kan miskyk nie, is sy onuitblusbare passie vir Suid-Afrika. “Hoe langer ek in die buiteland is, hoe meer besef ek hoe 'n ongelooflike land ons het.”

Grobler, wat vanaf 2000 vir drie jaar op die UV-raad gedien het, is baie positief oor die vooruitgang aan die UV. Hy voel dat die UV se sukses op akademiese, politieke en sakegebied gedeeltelik toegeskryf kan word aan sleutel-individue se toewyding aan en passie vir die provinsie, die stad en veral vir die universiteit.

Waarheen volgende? “Daar is wonderlike moontlikhede in die buiteland vir wanneer my termyn volgende jaar verstryk, maar ek sal mooi dink voordat ek dit aanvaar. My hart lê in Afrika.”

Planned for the way forward

The Chief Directorate Community Service at the UFS held a seminar with the theme *Community Service – the way forward* in May 2005. The purpose of the seminar was to evaluate the community service policy of the UFS, which was adopted by the UFS Council three years ago. The policy objectives will be revised in the light of

the renewed commitment of the UFS to continued transformation and the current regional and national priorities. Here are Dr Mabel Erasmus from the Chief Directorate Community Service and Mr Jabulani Katelo, chairperson of the Board of Trustees of the Mangaung-UFS Community Partnership Programme (MUCPP).

UFS sets the

The University of the Free State offers more service-learning courses than any other higher education institution in the country and has the biggest number of students enrolled for these service-learning courses.

This was the finding of a survey of higher education institutions conducted by the Joint Education Trust (JET) into service-learning courses. Mr Jo Lazarus, project manager of the Community-Higher Education Service-Partnership, which falls under the JET, presented the findings at a Community Service seminar earlier this year.

Service-learning courses seek to integrate service to the community into the academic core of higher education institutions.

The results of the survey indicate that the UFS is one of the few higher education institutions in South Africa that have made progress in integrating community engagement into the mainstream academy.

The survey found that 2 233 students at the UFS participated in service-learning courses supported by JET, while 858 students at UNITRA (Walter Sisulu University), 636 students at the University of the Western Cape (UWC) and only 600 students at WITS participated in service-learning courses.

In total there were 6 930 students participating in service-learning courses supported by the JET at 10 institutions throughout the country.

The survey also found that out of a total of 182 service-learning courses supported by JET countrywide, the UFS had the largest number of such courses at 42, followed by WITS with 28, the University of Limpopo (UNP) with 26, UWC with 24 and UNITRA with 22.

Nationally, most of the service-learning courses at higher education institutions are offered in the human sciences (62), followed by health sciences (37), education (26), agriculture (14) and economic sciences (11).

trend for higher education institutions

By Tumi Tabane

Mr Jo Lazarus

According to leading academics, service-learning is a credit-bearing, educational experience in which students participate in an organised service activity that meets identified community needs and helps the student to gain a deeper understanding of course content and a sense of civic responsibility.

Reacting to the survey, Prof Frederick Fourie, Rector and Vice-chancellor of the UFS, said the university remains committed to the integration of service-learning into the academe. "Through service-learning modules the UFS can give expression to its role of service to the community as an institution of higher learning, producing quality graduates who understand the communities in which they will have to function for the rest of their lives."

According to Mr Lazarus a number of institutions have identified community engagement as a strategic priority and have allocated significant resources from their central budget towards its implementation.

He said most students have an overwhelmingly positive attitude towards service-learning.

"A large percentage of students surveyed indicated that their service-learning course helped to improve their relationship skills, leadership skills and project planning abilities. Just as significant is the fact that these courses also benefited them in terms of their awareness of cultural differences and opened their eyes to their own cultural stereotypes".

"The key challenge still hampering the integration of service-learning as a core function of academic activity is that some institutions still see service-learning as an add-on, and nice-to-have activity," he said. Higher education must demonstrate social responsibility and commitment to the common good by making available expertise and infrastructure for service-learning as a form of community engagement," he said.

Students participating in service-learning courses

HEI	STUDENT LEVEL					TOTAL
	1st year	2nd year	3rd year	4th year	Masters	
CUT	25	8	109	10		152
PENTECH	175	140	60	61		436
RAU				542		542
UCT			120	259	101	480
UFS	864	432	256	449	232	2233
UND	186	128	158	61	23	556
UNITRA	241	144	322	151		858
UNP	10	54	319	45	9	437
UWC			51	567	18	636
WITS	76	187	204	93	40	600
TOTAL	1 577	1 093	1 599	2 238	423	6 930

Fees der

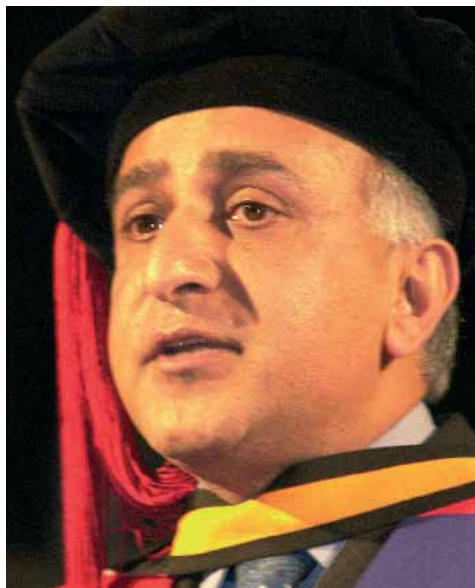

feeste gehou

Die Volksblad-kunsfees het weer Bloemfontein se hart warm laat klop hier aan die einde van die wintervakansie. Mense het van oral gekom om aanbiedinge van hoë gehalte te sien en net te kuier. Selfs oudpresident Steyn is “opgedres” vir die geleentheid. Hier is ’n fotobeeld vir diegene wat die fees van alles feeste misgeloop het.

Dropout rates remain a challenge for HE

Prof. Saleem Badat

A key challenge for the higher education system is the improvement of the overall efficiency of the system in terms of reducing the drop out rate and enhancing the throughput and graduation rates.

This was one of several challenges facing the higher education system identified by Prof. Saleem Badat, Chief Executive Officer of the Council on Higher Education at a seminar on higher education transformation held at the UFS. He said that insufficient funding to support students adequately is one likely reason for the dropout rate.

However, the extent to which cultures and conditions existed to facilitate students graduating with real knowledge, competencies and skills, and with attitudes that were appropriate to functioning as socially committed and critical citizens is another factor.

Prof. Badat said that despite the progress that had been made in enrolling African, Coloured,

Indian and women students in general, certain inequalities remained.

“Large numbers of African students are enrolled in distance education programmes, most of which are in the humanities and teacher-upgrade programmes. The number of and proportions of African students in programmes in science, engineering and technology, and in business/management remain low,” Prof. Badat said.

He said postgraduate enrolments across most fields were also extremely low.

Another challenge was that academic and administrative staff overall, at senior levels and especially at the historically white institutions remained overwhelmingly white and male.

Prof. Badat added that in the light of the above, the assurance, promotion and enhancement of the quality of academic programmes and the institutions themselves remained critical issues.

“Too often, poor quality academic programmes are justified in terms of under-prepared learners and/or in terms of providing access and opportunities to historically disadvantaged social groups.

“This represents a cynical notion of equity and also confuses certification with meaningful education,” he said.

Prof. Badat said it was sad that innovation, renewal and transformation in teaching, learning and in the curriculum, in research and the production of knowledge and community engagement, which were the vital core activities of HE institutions, are sometimes neglected or relegated to a side issue in the institutional transformation agenda.

“Yet ultimately, the curriculum, teaching and learning are key determinants of the integrity of institutions, the value of their contribution to the social transformation agenda, and to economic and social development in South Africa,” Prof. Badat said.

Sesotho gets welcome injection

If all plans come to fruition the UFS will become the cradle for the development of the Sesotho language in South Africa.

Wheels are rolling to establish Sesotho as a truly developed academic language, and efforts are underway to acquire a very representative collection of Sesotho literature for the UFS library at the Qwaqwa Campus.

Dr Elias Nyefolo Maletle, Lecturer in Sesotho at the Qwaqwa Campus and Chairperson of the Sesotho National Language Body, says they received a mandate from the Pan South African Language Board (PanSALB) to develop Sesotho to be more functional in the various aspects of society.

In the project attention will be given to the standardisation of the language. "Part of the project is the development of Sesotho as academic language. We will identify problem areas where Sesotho is lacking in academic terms." The Sesotho orthography will be revised and people will be encouraged to be proud of their language and write in it. He says the language development will be done in cooperation with Lesotho.

Projects that he worked on in collaboration with the National Language Service, the Department of Education, through the Sesotho Terminology Project Team (Ms S.A Motsei [Chairperson]; Mr M.A Mahanke; Mr L Mathibela and Mr V Ntlakana) are for instance, a mathematics dictionary, science terminology list, parliamentary terms and ICT terminology list.

Development work on the Sesotho language will move to the Vista Campus of the UFS in

Bloemfontein. The UFS Council approved the establishment of a Sesotho Language Research and Development Centre at the request of the national Department of Arts and Culture.

The national department has committed itself to R1 million for the project. The tasks of the centre will include the promotion of indigenous languages and terminology development; the research, development and maintenance of a terminological data base and the writing and publishing of various genres of literature in co-operation with relevant and interested parties.

Other tasks include the establishment and maintenance of a language museum, outreach to the community and the mobilisation of support for the use of African languages.

Dr Maletle says some Sesotho people are ashamed of their

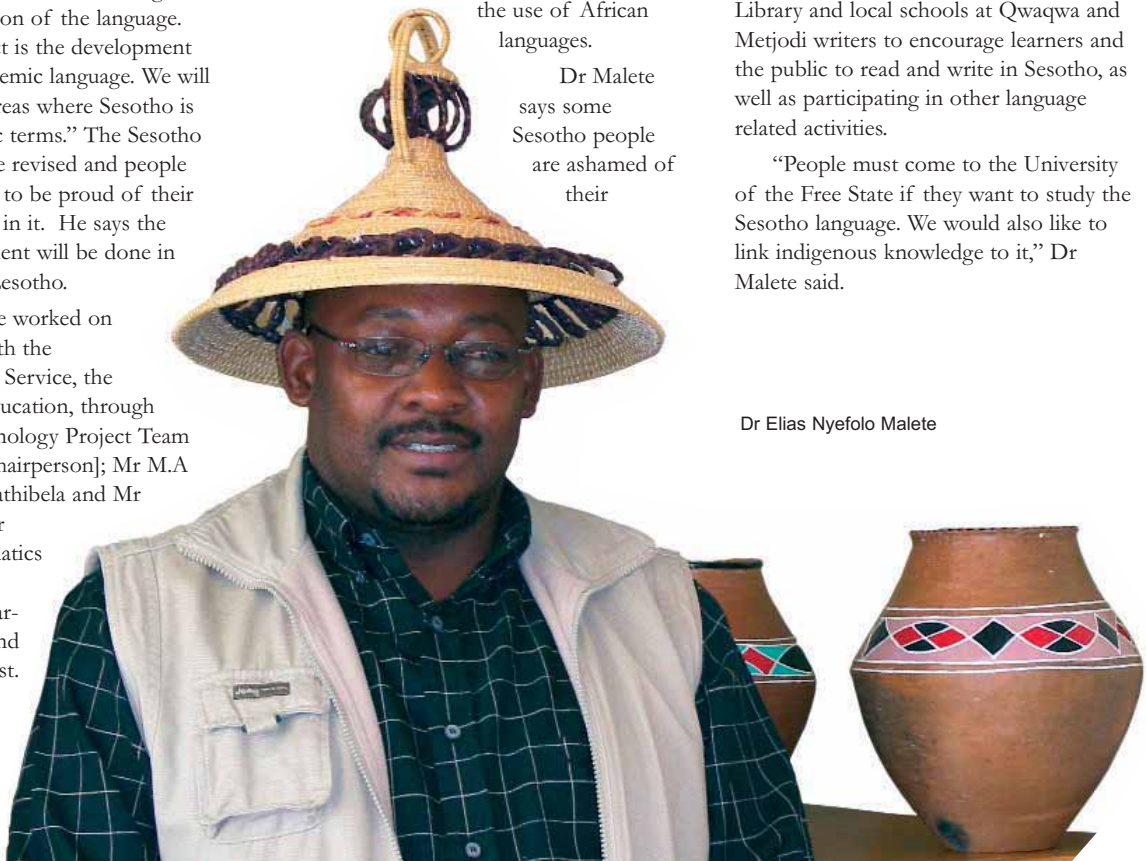
language, and prefer not to say that they are native speakers of Sesotho. They feel it is only the uneducated who should speak Sesotho.

"If you feel inferior speaking Sesotho, your mother tongue, you will also feel inferior in other spheres of life, because as a language Sesotho is a nodal aspect of your personality, an expression and mirror of what you are and wish to be. This notion that you are educated when you speak, for instance, English, and a fighter when you speak isiZulu, must be changed. Languages are equal. Any scorn for the language of other people is scorn for those who use it, and it is another form of social discrimination," he said.

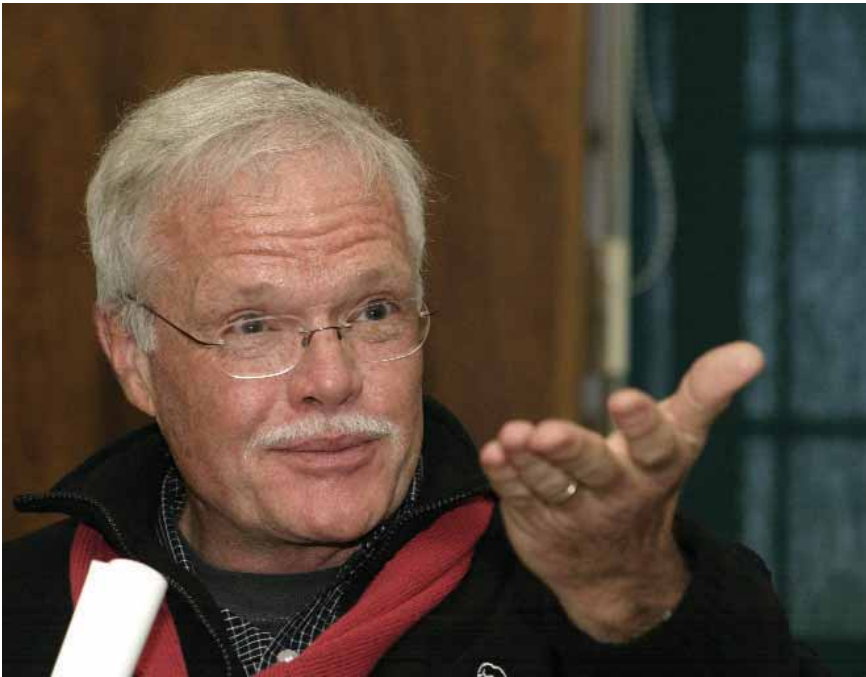
Dr Maletle also works in collaboration with the Maloti a Phofung Municipality Library and local schools at Qwaqwa and Metjodi writers to encourage learners and the public to read and write in Sesotho, as well as participating in other language related activities.

"People must come to the University of the Free State if they want to study the Sesotho language. We would also like to link indigenous knowledge to it," Dr Maletle said.

Dr Elias Nyefolo Maletle

Taalaktiwisme nodig om meertaligheid te verseker

Prof. Hennie van Coller

Daar is 'n groeiende besef dat taalaktiwisme nodig is om 'n waarlik demokratiese meertalige samelewing te skep. Dit is noodsaaklik dat die druk op Afrikaanse enkel-medium skole (en universiteite wat nog ten dele Afrikaans is) weerstaan moet word, anders is volledige verengelsing van die onderwys ons voorland.

So het proff. Hennie van Coller en Jaap Steyn, tydens die 24ste DF Malherbe-gedenklesing aan die UV gesê. Prof. Van Coller is Hoof van die Departement Afrikaans, Nederlands, Duits en Frans aan die UV. Prof. Steyn is 'n taalsosioloog en skrywer. Albei is wyd vereer vir hulle bydrae tot die Afrikaanse taal en die bevordering daarvan.

Hulle het drie tydvakke van transformasie ná 1902 uitgewys en oor die huidige transformasietydvak, wat in 1994 aange-

breek het, gesê: “Behalwe dat instellings en rade verteenwoordigend moet wees, moet opvoedkundige instellings ook toeganklik wees. Dit kom daarop neer dat skole en universiteite enkelmedium-Engels mag wees, maar nie enkelmedium-Afrikaans nie. Afrikaanse instellings loop die gevaar om van rassisme beskuldig te word, al laat hulle ook leerlinge of studente van alle rasse toe.

“Onderwysdepartemente oefen groot druk uit op Afrikaanse enkelmediumskole om dubbel- of parallelmediumskole te word. Parallelmedium is billik as 'n skool daarmee kan volhou. Gevestigde parallelmediumskole, soos Grey Kollege in Bloemfontein, sorg al dekades vir gelykberegting van Afrikaans en Engels. Maar dis anders gestel met parallelmediumskole (of erger, dubbelmediumskole) wat op bevel van 'n

onderwysdepartement geskep word. “Afrikaanse skole moet feitlik oornag oorskakel na parallelmedium- of dubbelmediumskole sonder bykomende personeel. Afhangende van die sosio-ekonomiese omstandighede van 'n skoolgemeenskap duur dit vyf tot agt jaar voordat parallelmedium oorgaan in dubbelmedium, en twee tot drie jaar totdat dié skole volledig Engelsmedium is. Dit het al gebeur dat Afrikaanse skole in drie jaar na Engels verander.

“Hoewel die Grondwet enkelmediumskole erken, plaas amptenare in verskeie provinsies druk op alle Afrikaanse enkelmediumskole om dubbel- of parallelmedium te word, terwyl die Engelse enkelmediumskole met rus gelaat word. Die strewe is na amptelike Engelseentaligheid, en lippediens word dus bewys aan veeltaligheid, hoewel dit 'n wesenlike aspek is van wat ná die apartheidstyd so optimisties ‘die reënboognasie’ genoem is.”

'n Onderzoek toon dat 1 396 Afrikaanse skole in ses provinsies in 1993 gedaal het tot 844 tans. In die Vrystaat was die daling van 153 tot 97; in die Wes-Kaap van 759 tot 564; in Gauteng van 274 tot 155; in Mpumalanga van 90 tot 3; in Noordwes van 82 tot 13; in Limpopo van 38 tot 12.

Op universitêre gebied was daar tien jaar gelede vyf Afrikaanse universiteite. Vandag is geen universiteit meer ten volle Afrikaans nie. Die regering wil hê dat elke universiteit toegang aan alle taalgroepe moet verleen, dit wil sê toegang in Engels. Geen aanvullende fondse word hiervoor beskikbaar gestel nie.

Die regering hef dus 'n taal-“taks” wat die Afrikaanse gemeenskap vir die gebruik van Afrikaans moet betaal. Hulle sê eers wanneer kleuterskole, skole en universiteite, trouens elke instelling, eentalig-Engels is, sal die druk afneem. Akademici, ook opvoedkundiges, praat al van drukgroepe en hofsake om Afrikaanse skole te probeer red.

Ek 'cantush' toe al te lekker in Londen

Nee kyk, as jy nog nie 'n oud-Kovsie-reünie in Londen bygewoon het nie, het jy nog niks gesien nie!

Om daar tussen Tant Liesbet se onderdane 'n reünie te gaan hou, is omtrent so goed as om 'n reünie vir die Springbokspan in Dunedin in Nieu-Seeland te reël. Vreemd, maar vrek lekker, daar in die boesem van die ou vyand!

En hoe het ek daar beland? Willem van Huysteen-hulle van daai brouery wat daai bruiskrankies maak met daai kasteeltjie op, het alweer die geleentheid met 'n stewige bedrag geborg, nes die vorige paar jaar en op die manier kom ek toe ook weer 'n slag in Engeland.

Die verste wat ek vroeër die jaar met Klaas-hulle se Jiep agter die Kovsies aangery het, was Kaapstad en later Upington, Vryburg en Kuruman toe.

En hoekom ek van alle mense toe afgevaardig is om Haar Majesteit te gaan besoek? Seker maar omdat ek deur die jare sulke groot vriende met Charles Glass geword het en so baie van daai koue goues met die kasteeltjie op in my droë keel afgegooi het.

Ek was van my eerstejaar af 'n getroue kliënt wat net tydelik afvallig geword het toe Dok Louis sy Luyt Lagers in die vroeg sewentigs daar in Bloem gebrou het. O ja, en toe ons in die ou Rhodesië met 'n tent gaan toer het en vir 'n maand lank nêrens die kasteeltjies kon opspoor nie.

Maar terug na die reünie toe. Daar is honderde oud-Kovsies (veral van die jonger weergawes) daar in Engeland en danksy Anli Bosman en haar komitee, het die meeste van hulle geweet van die kuier. Op Saterdag 10 Julie 2005 het ek en Ivan van Rooyen en ons mede-Kovsies toe daar op die Teems die Queen Mary bestyg (wat Anli-hulle spesiaal vir my potblou laat verf het).

Die 130 Kovsies moes almal 'n das en hooftooisel dra tydens die "cantush" wat meesterlik gelei is deur Pyp, Martin en Jakes. Ek het ook nie vooraf geweet hoe 'n "cantush" werk nie, so vir die ouer oud-Kovsies (soos ek) wil ek net verduidelik. Pyp, was die koormeester wat ons aan die sing moes kry uit sulke oulike sangbundels met liedjies wat selfs ons nog ken en dan was Martin en Jakes die sedemeesters wat orde moes handhaaf en boetes moes opleë vir swak gedrag, swak sang, afhaal van hooftooisels en dassie, gebrekkige konsentrasie en so aan ensovoorts.

Lyk my hoe verder 'n mens van die huis af is, hoe lekkerder en lewendiger word 'n Kovsie-reünie, want twaalfuur daai aand het dit 'n hele span Ingelse "boun-

cers" (almal so Freddie Flinthof se "size") gevat om ons vriendelik te vra om die boot te verlaat (wat ons toe ook vrywillig en soos ordentlike Vrystaters in 'n goeie gees gedoen het, anders het ons dalk net daar die begin van die Anglo-Boere-Wêreldoorlog herlewe).

Waar die Kovsies toe heen verdwyn het, weet ek nie en het ek maar nie die volgende aand by die kerk vir die paar siele wat dit tot daar gemaak het, gevra nie. Al wat ek weet is dat ek self twaalfuur gaan slaap het soos Flinthof-hulle my mooi gevra het. En my oudste kind, een van daai 130 Londense Kovsies is my getuie!

So, baie dankie aan Anli en Jeannette Boshoff-Jansen vir al die reëlings en dankie Willem dat ek kon gaan kyk of die Kovsies daar nog orraai is. En veral dankie dat ek 'n Kovsie-reünie in Londen saam met my eersgeborene kon bywoon. As jy haar daar so sien lag tussen die Kovsies, weet jy mos jy het haar 'n goeie voorsprong in die lewe gegee!

Blou Willem

Heengegaan

Twee studente se dood word betreur: Hulle is **me. Riza Lobb**, 'n student van Huis Vergeet-my-nie, en **mnr. Jacus Cilliers**, 'n student van Huis Karee.

Mnr. Alfred Molelekoa is in Mei 2005 oorlede. Hy was 20 jaar in diens van die UV en was werksaam in die Departement Logistieke Dienste.

Mnr. Vivian Christo van Zyl (43) (ook bekend as Waves of Branders) is einde Mei 2004 skielik oorlede. Hy was 'n inwoner van Reitz-kamerwoning van 1979 tot die voltooiing van sy M-graad in Geologie. Hy word oorleef deur sy vrou, Chrisna, en twee kinders (Carli en Vian), asook sy ma en suster.

Prof. Barend Johannes Vorster (81) is in September 2004 na 'n lang siekte oorlede. Hy is op 17 Oktober 1923 op Barkly-Oos gebore waar hy ook grootgeword het. Hy het medies aan die Universiteit van Stellenbosch en Pretoria gestudeer en sy MB.Ch.B.-graad in 1950 behaal. Daarna was hy algemene praktisyn tot 1969. Hy het in 1975 die graad M.Med. in Interne Geneeskunde aan die UV behaal en is daarna aangestel as konsultant en spesialis in die Departement Interne Geneeskunde in 1987. Hy het met sy aftrede in 1997 na Johannesburg verhuis en tot Oktober 2003 as mediese adviseur by die Garden City Kliniek gewerk. Hy laat sy weduwee, Sylvia, twee seuns (Bennie en Edward), twee skoon-dogters en drie kleinkinders agter.

Mark Amunga Mbatl (8), son of Prof. Peter Mbatl (Principal of the Qwaqwa Campus), passed away in July 2005. Our heartfelt condolences and sympathies go to Prof. Mbatl and his family.

Mnr Francois Retief. Hy was van 1945 tot 1962 aan die UV verbonde, eers in administratiewe hoedanigheid en later as dosent in Sosiologie en Kriminologie. Hy was ook by die Vrystaatse Rugby-unie betrokke en het ook dikwels as skeidsregter opgetree. Hy laat sy vrou en drie dogters agter.

Geskiedenis maak geskiedenis

Die Departement Geskiedenis spog met die hoogste navorsingsuitset in die UV se Fakulteit Geesteswetenskappe vir die tydperk 2002-2004 en het ook die meeste navorsingsartikels wat in geakkrediteerde joernale verskyn het, het prof. Leo Barnard, Departementshoof, op 'n spoggeleentheid gesê. 'n Spesiale uitgawe van die Joernaal vir Eietydse Geskiedenis is by die geleentheid aan prof. Teuns Verschoor, Viserektor: Akademiese Bedryf, en prof. Gerhardt de Klerk, Dekaan: Fakulteit

Geesteswetenskappe, oorhandig. Die meeste artikels in die joernaal handel oor fasette van die eerste dekade van demokrasie in Suid-Afrika. Die departement het 19 ingeskrewe doktorsale studente, 30 meestersgraadstudente en 70 voorgraadse studente. Van links is proff. Teuns Verschoor, Viserektor: Akademiese Bedryf, Gerhardt de Klerk, Dekaan: Fakulteit Geesteswetenskappe, Leo Barnard, Hoof: Departement Geskiedenis, en André Wessels, ook van die Departement Geskiedenis.

Planning for campuses gets a boost from Ford Foundation

Redesigning of education delivery at three incorporated campuses in the Free State got a boost with a grant of R280 000 from the Ford Foundation. Two of the campuses, Qwaqwa and Vista, were incorporated with the University of the Free State.

The Welkom campus of the Central University of Technology (CUT), will also be affected by the strategic reconfiguration of higher education delivery in the Free State. The three campuses were all affected by the restructuring of higher education,

in line with the National Plan for Higher Education. The Qwaqwa Campus was part of the former University of the North and incorporated into the UFS in January 2003. The Bloemfontein campus of the former Vista University was incorporated into the UFS in January 2004. The Welkom campus of the CUT was also part of the former Vista University and incorporated into the CUT in January 2004. The redesign of higher education delivery at these three campuses is known as the Tri-Campus Project.

Another milestone for transformation

The first Central Student Representative Council (CSRC) to ensure the democratic participation of students at its three campuses in the governance of the university was inaugurated in the second semester of 2005. In a major breakthrough and transformation step for student governance, the Central SRC will include representatives of the main campus in Bloemfontein, the Vista Campus and the Qwaqwa Campus of the UFS.

With the establishment of a Central SRC, the UFS has adopted a federal student governance model whereby the CSRC is the highest representative student body on matters of common concern for all students. However, the three campuses of the UFS will retain autonomous SRC structures for each campus with powers and responsibilities for matters affecting the particular campus.

The Central SRC consists of five representatives from Main Campus, four from the Qwaqwa Campus and three from the Vista Campus.

At the reins of the Central Student Representative Council. From the left are: Kitso Mogotsi, SRC President of the Vista Campus, Tello Motloung, SRC President of the Qwaqwa Campus, and Alfred Geldenhuys, SRC President of the Bloemfontein Campus. Mr Motloung is the President of the Central SRC.

Eenheid vir Taalfasilitering ondersoek taalbeleid in nuwe boek

Die Eenheid vir Taalfasilitering en -bevoegdiging (ETFB) het 'n nuwe publikasie, *Die ontplooiing van die taalbeleid in die onderwys (1652 – 1961) met spesiale verwysing na die Uniale periode* – die lig laat sien. Dit ondersoek die historiese konteks van die taalbeleid in die onderwys, 'n tema wat in die jongste tyd weer in die kollig staan.

Die geskiedkundige perspektief wat die publikasie bied, vul 'n leemte wat bestaan rondom die dokumentering van taalbeleidsontwikkeling vir die onderwys in Suid-Afrika. Uit die publikasie kan geleer word om nie die foute van die verlede te herhaal as dit by taalbeleid in die onderwys kom nie. Die publikasie is veral relevant vir die huidige debat in Suid-Afrika oor moedertaalonderwys en dubbelmedium-onderwysprojekte. Dit bied 'n indringende perspektief op die historiese konteks rondom die taalvraagstuk in die onderwys.

Die uitgawe is beskikbaar by die Publikasiekantoor van die UV-Sasol-Biblioteek by tel. 051 401 3488.

By die bekendstelling, was van links, prof. Theo du Plessis, Direkteur: Eenheid vir Taalfasilitering, dr. Elbie Truter, navorser in die eenheid, en prof. Dirk van den Berg, Redakteur van Acta Academica.

Werkswinkel aangebied

Die Bestuurskool van die UV het 'n werkswinkel in die skryf van gevallestudies aangebied. Hier is van links proff. Willie van der Merwe, dosent aan die Departement Ondernemingsbestuur, Coen Bester, dosent aan die Departement

Bedryfsielkunde, Mukul Gupta, verbonde aan die Management Development Institute in Gurgaon, Indië; Helena van Zyl, Direkteur: UV-Bestuurskool, en mnr. Theo Potgieter, 'n konsultant van die Bestuurskool.

Best in Economics

Miss Marina Marinkov received the ABSA Prize of the Economic Society of South Africa for the best dissertation in Economics completed at a South African University.

Toppresteerdere vereer

Die Fakulteit Ekonomiese en Bestuurswetenskappe het sy toppresteerdere vereer. Hierdie toekennings word jaarliks tydens die fakulteit se akademiese prysuitdeling aan die toppresteerdere in vier kategorieë gemaak: Hier is van links: mnr. Lochner Marais van die Sentrum vir Ontwikkelingssteun, toppresterder in navorsing (junior); mev. Hestelle van Heyningen van die Departement Bedryfsielkunde, toppresterder in onderrig en leer (junior); prof. Tienie Crous (Dekaan); mev. Jana Lamprecht van die Sentrum vir Rekeningkunde, toppresterder in onderrig en leer (senior); en prof. Philippe Burger, Departementele voorsitter, Departement Ekonomie, toppresterder in navorsing (senior).

Fakulteit maak weer so

Ses lede van die Fakulteit Ekonomiese en Bestuurswetenskappe se Departement Openbare Bestuur en een lid van die Departement Bedryfsielkunde aan die Universiteit van die Vrystaat het in Julie 2005 die konferensie van die Internasionale Vereniging van Skole en Institute van Administrasie (IASIA) in Como, Italië bywoon. Dit is die vierde keer dat sewe referate van een departement vir 'n internasionale konferensie aanvaar word. Die tema van die konferensie was *Education and training at various administration levels: assessing needs, ensuring quality*. Personelelede wat die konferensie bygewoon het, is van links, agter: mnr. Lyndon du Plessis (dosent), prof. Koos Bekker (projekbestuurder), dr. Moses Sindane (departementele voorsitter) en dr. Londy Luvuno (senior dosent). Voor is: me. Alet Ness (vakkundige beampte), prof. Hendri Kroukamp (programdirek-

teur), en me. Hestelle van Heyningen (dosent). Almal is verbonde aan die Departement Openbare Bestuur, behalwe me. Van Heyningen, wat verbonde is aan die

Departement Bedryfsielkunde. Weens die streng keuringsproses van die konferensiekomitee is slegs 50 referate vir aanbidding goedgekeur.

Welcome boost for Qwaqwa Campus

Academic facilities, including lecture halls and the library, on the Qwaqwa Campus of the UFS will be upgraded in a project of about R1,4 million. An extra R100 000 has also been made available for the upgrading of four staff houses on campus.

The tender for this project was awarded to a local business in the Qwaqwa region, Mguni Enterprises. This is the second phase of upgrading of the Qwaqwa Campus, following the earlier R6,2 million upgrading of student residences. This brings the capital injection into the campus in the past year and a half to about R7,7 million.

Prof. Peter Mbatl, Qwaqwa Campus Principal, said: "The aim of the upgrading is to improve the infrastructure of the campus to provide an atmosphere conducive to learning."

The first phase of the project comprised of the upgrading of the five student residences and dealt with the maintenance backlog. Residences were given a new look, painted, old furniture replaced, electricity rewired and alterations made to ensure sufficient hot water supply. Student visiting areas, reception areas and rooms were also improved. The renovated residences now also boast facilities such as kitchenettes, washing machines and tumble driers and computers rooms.

There are 754 students staying in the residences. Three residences accommodate female students and two are for male students. Students who are not accommodated on campus stay at the former Tshiya College of Education, approximately 5 kilometers from the campus. These students are bussed in to the campus on a daily basis.

An amazing day

The two University teams with UFS Marketing, who organised the day.

On Friday 10 June 2005 the Kopsie version of the popular reality television series, the *Amazing Race*, hit the streets of Bloemfontein.

The *Amazing Rainbow Rally*, presented by the University of the Free State (UFS) and OFM, was held in aid of children and babies with serious diseases in the Department of Paediatrics and Child Health (UFS).

The *Amazing Rainbow Rally* gave corporate and university teams an opportunity to test their knowledge of the city, as well as their time management skills, communication skills, team work and even their relationships! Teams had to follow a specific route with various checkpoints where they had to complete activities or solve

riddles before receiving a clue to the next checkpoint.

The final checkpoint involved teams receiving a toy, with a child's name pinned to it, having to run up to the top floor of the Universitas Hospital and finding the child in the ward. The first team that made it to the finishing line, was Medi-Clinic. Vodacom was second and Horn & Van Rensburg Attorney's, third.

OFM's Breakfast Team did live crossings on the day to track the teams' progress and late-night DJ's Vic and Yve participated. Protea Hotel kindly sponsored the prizes and BMW Sovereign donated an additional R5 000 to the department on the day. As the day progressed, it was obvious that the *Amazing Rainbow Rally* was here to stay. Planning

for an amazing cause

By Ilse Olivier

for 2006's Rally is already underway and it promises to be even bigger and better than this year's.

If you are interested in participating in the *Amazing Rainbow Rally* as a team or checkpoint, contact Ilse Olivier (051) 401 2415 or Adele van Aswegen (051) 401 3535.

The teams were:

Eskom (2 teams)
Horn & Van Rensburg
Kovsie FM
Kovsie SRC
Medi-Clinic
Mimosa Mall
Naudés
Nedbank
OFM
Oxygen
University of the Free State – Faculty of Health Sciences Team
University of the Free State – Secretaries Team
Vodacom

The Checkpoints were sponsored by:

Kovsie Alumni Trust (starting point)
Kloppers
Nedbank Personal Banking, Preller Square
Faculty of Health Sciences
Sovereign BMW
Eskom
Free State Rugby Union
Duvenhage & Briedenhann
Premier Protea Hotel Bloemfontein
Medi-Clinic
Mimosa Mall

Other sponsors:

OFM
Premier Protea Hotel Bloemfontein
PricewaterhouseCoopers
Round Table No. 25
Schoeman Maree
Rennies

Teams arriving at the second checkpoint, Kloppers.

Ultimate winners, Medi-Clinic, wasted no time at any checkpoint, including their own!

Cheetahs span saam vir kinders

Die Cheetah-gelukbringer was omtrént gewild in die Kindersaal by Universitas.

Die Vrystaat Cheetahs (Edms.) Bpk. en die Departement Pediatrie en Kindergesondheid aan die Universiteit van die Vrystaat vat hierdie jaar hande in 'n poging om fondse te genereer vir die opgradering van toerusting in dié departement.

Volgens me. Ronel de Jager, skakel-beampte van die Vrystaat Cheetahs (Edms.) Bpk., hoop die organisasie om deur middel van sy betrokkenheid 'n verskil in die lewens van hierdie siek kinders te maak. Die Departement Pediatrie en Kinder-

gesondheid sien om na kinders met spesiale behoeftes. Dit sluit in kinders en babas wat intensiewe sorg nodig het, asook kinders met kanker, hartsiektes, neurologiese siektes, endokrinologiese en gastro-enterologiese siektes, kinders met aansteeklike siektes en neonatale babas. Tans bedien die intensiewesorgeenhede by beide die Universitas- en Pelonomi-hospitaal sowat 1 300 neonatale en 350 intensiewe sorg pasiënte per jaar. Die eenheid Pediatriese Onkologie-eenheid bedien 300 hoërsorg-pasiënte jaarliks. Daar is omtrent 3 000

algemene pediatriese toelatings per jaar en omtrent 13 000 buitepasiënte word by hierdie twee hospitale behandel.

Mej. Vodacom Cheetah 2004, Iolanda Laranja, het reeds sakke vol speelgoed vir die kindersale in Universitas en Pelonomi ingesamel. Die skole wat hulle harte oopgemaak het was Grey Kollege Primêr, Oranje Primêr en Hoërskool Sentraal. Tydens 'n aksie by die Bloemskou, is 'n kersboom deur die Vrystaat Cheetahs (Edms.) Bpk. aan die Departement Pediatrie en Kindergesondheid oorhandig.

Afrox continues to support

Afrikan Oxygen Limited (Afrox), a well-known gases and welding group, has continued its loyal support of the UFS in 2005 by donating R31 625. The money will be used help deserving students from disadvantaged backgrounds to continue their higher education studies.

Afrox is widely known for providing gases used in making iron and steel products. Gases supplied by Afrox are also used for freezing and chilling, in fire extinguishers and water purification. Afrox gases are also used in almost every hospital in Sub-Saharan Africa, in all hairsprays, fridges, air-conditioning units, light bulbs and by most restaurants, pubs and hotels. Afrox is equally known for their welding products, supplying electrodes, welding wires, gases or welding products to industry.

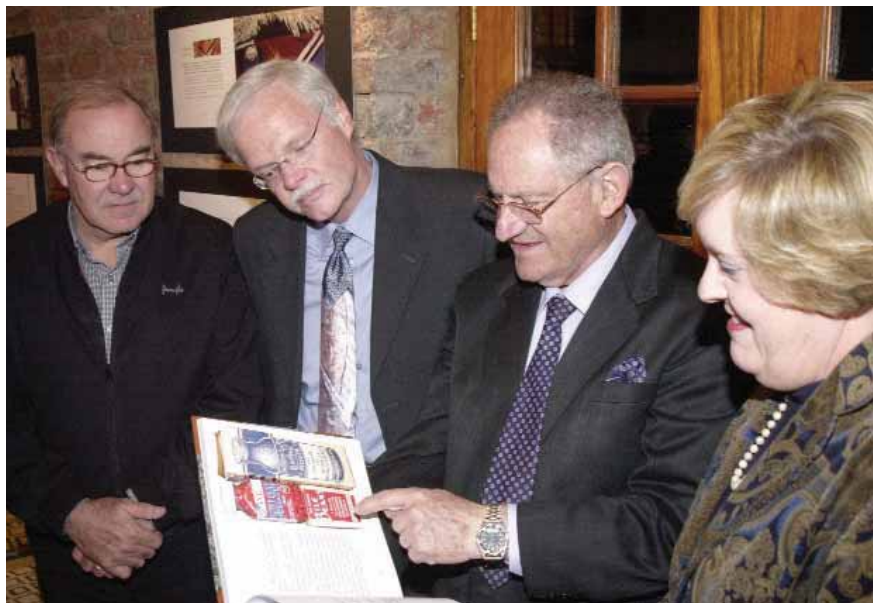
Support again: from the left, are: Mr Gerhard Schnakenberg (General Manager: Afrox), Ms Ilse Olivier (Development Manager: UFS), Ms René Naidoo (Branch Manager: Afrox Bloemfontein), Mr Johan Botha (Branch Services Manager: Afrox Bloemfontein) and Dr Ivan van Rooyen (Director: UFS Marketing).

Boerseun and Joodjie share memories

The MBA Alumni of the UFS held a launch of the book *A hatful of memories: a Boerseun and Joodjie celebrate their common heritage* by Prof. Johann Coetzee and Dr Sidney Hirschowitz. The Head of the Department of Afrikaans and Dutch, German and French at the UFS, Prof. Hennie van Coller, introduced the book at the function.

More than 80 M.B.A. alumni and other interested people attended the event held in the new Centenary Complex of the UFS. This coffee-table book with text and photographs is the product of a friendship of many years between Prof. Coetzee, honorary professor at the UFS School of Management, and Dr. Hirschowitz, a gynaecologist and photographer, and contains reminiscences from their childhood.

According to Prof. Van Coller, the book is valuable Africana and also an ideal corporate gift. People interested in buying the book, can contact Prof. Coetzee at 016-366-0829.

Many memories shared: From the left are: Prof. Johann Coetzee (honorary professor at the UFS School of Management), Prof. Hennie van Coller (Head of the Department of Afrikaans, Dutch, German and French at the UFS), Dr Sydney Hirschowitz (gynaecologist and photographer) and Ms Elize Malan (Chairperson: M.B.A. Alumni).

Kovsies hou

Van die reüniegangers is hier van links, Heinrich Small, Izal van Tonder, Ashley van der Byl en Henry Conradie.

Van die manne hier saam met Willem Theron.

Daar is tot laat gesing

Francois en Leani van Schalkwyk.

Liezl Colditz en Martin van Rooyen.

Vanjaar se Castle Lager-alumni-reunie van Kovsies is op 16 Julie 2005 op die Queen Mary op die Teemsrivier gehou. Die gewilde en geliefde Blouwillem Theron het oud-Kovsies laat skater het met sy staaltjies en

pittighede. Oud-Kovsies is ook op hoogte gebring van die dinamiese vooruitgang by die UV. Na afloop van Theron en dr. Ivan van Rooyen, Direkteur van UV-Bemaking, se toesprake, het die oud-Kovsies gewys dat hulle na al die jare

reünie in Londen

steeds net soveel gees het. Daar is in egte 'Cantush'-styl, kompleet met dasse en hoede, tradisionele liedjies gesing.

Later die aand is daar gedans en 'n paar dosyn Kowsies is ook met ekstra breë glimlagte huis toe nadat hulle Suid-Afrikaanse Kowsie-geskenke in 'n geluktrekking gekry het. Elke Kowsie wat die reünie bygewoon het, het ook 'n Castle Lager-Alumni-rugsak ontvang!

Liezl Colditz is tydens die reünie as nuwe Voorsitter van die Kowsie-Alumni Londentak verkies. Die Universiteit van die Vrystaat en Kowsie-Alumni wil Suid-Afrikaanse Brouerye graag bedank vir die ruim borgskap wat vanjaar se reünie vir die derde agtereenvolgende jaar moontlik gemaak het.

Dr. Ivan van Rooyen (Direkteur: UV-Bemarking), mnr. Willem van Huyssteen (SAB-streekbemarkingsbestuurder) en me. Jeannette Boshoff-Jansen (UV-Bemarking). 'n Ruim borgskap van SAB het die reünie vir die derde agtereenvolgende jaar moontlik gemaak.

Alumni watched soccer match

Approximately 80 Kowsie alumni from in and around Bloemfontein got together before the important Kaizer Chiefs and Bloemfontein Celtic soccer match on 21 May 2005. During the get-together that was held in the Lesedi Jazz Room of Pacofs, the Kowsie Alumni Vice-chairperson, Adv. Vincent Madlela, addressed the alumni. Among other things he emphasised that the alumni's involvement is essential for taking the UFS to even greater heights. Photograph right: Some of the alumni who attended the reunion in Bloemfontein.

- Cape Town alumni attended an enjoyable reunion held at the sports grounds of the University of Cape Town. At this event Adv. Madlela, addressed 60 alumni. Macebo Phathela, Bathandwa Damoyi, Kamogelo Morata and Lizo Bango were elected as members of this branch's management.

Boland hou reünie

Oud-Kovsies wat in die Boland woon, het in 2004 reünie gehou by Cognito Restaurant op Stellenbosch. Cognito behoort aan Diani Smit, die voorsitter van Boland se oud-Kovsietak. Daar is heerlik gekuier en selfs Randall Wicomb het later kom gesig wys.

Sanger Randall Wicomb (links) by die reünie. By hom is me. Diani Smit (Boland-tak se voorsitter) en dr. Ivan van Rooyen (Direkteur: UV-Bemarking).

Kuier saam. Hier is van links prof. Wynand Mouton (voormalige UV-rektor), prof. Magda Fourie (Viserektor), mnr. Danie Marx en prof. Eli Bitzer.

ALUM NUUS NEWS

UV-Bemarking stuur maandeliks 'n elektroniese nuusbrieff aan alle oud-Kovsies! Daar is 5 000 Alumni wat dié nuusbrieff ontvang. Hierin ontvang jy inligting oor die jongste Alumni-nuus sowel as kampusgebeure. Indien jy dit nie ontvang nie, stuur asb jou volle naam en van, studente-/ID-nommer en jou selfoonnummer sowel as e-posadres aan alumni@mail.uovs.ac.za. Loer na die Julie-uitgawe by www.uovs.ac.za/newsletter/newsletter.php?sid=26

Benoemings gesoek vir Kovsie-alumni se toekennings

Dit is weer tyd vir alumni om persone te nomineer vir die drie Kovsie-alumni-toekennings wat jaarliks gemaak word. Nominasies word vir die volgende toekennings ingewag:

- * **Oud-Kovsie van die Jaar:** Die toekenning word aan 'n oud-Kovsie gemaak wat hoogstaande prestasie op nasionale of internasionale vlak gelewer het. Die persoon moet nog lewe.
- * **Cum Laude-toekenning:** Dié toekenning word van tyd tot tyd

gemaak aan enige alumnus vir uitstaande diens of prestasie op plaaslike, nasionale of internasionale vlak op sy/haar spesifieke beroepsterrein.

- * **Alumni-toekenning vir uitsonderlike diens aan die UV:** Dié toekenning word van tyd tot tyd gemaak aan enige persoon (nie noodwendig 'n alumnus nie) wat voortreflike diens aan die universiteit lewer/gelewer het. Skriftelike nominasies kan deur enige

alumnus, ondersteun deur ten minste vyf sekondante wat ook alumni is, gedoen word. Dié nominasies moet vergesel word van 'n deeglike motivering en 'n bondige curriculum vitae van die voorgestelde persoon. Die kandidaat wat voorgestel word se volledige adres sowel as telefoonnummer moet ook verskaf word. Nominasies kan gestuur word aan: Jeannette Boshoff-Jansen, Alumni-toekennings, Posbus 2319, Bloemfontein 9300.

Die sluitingsdatum vir die nominasies is 4 November 2005.

Trust groei stewig

Goue donateurs

403. Mnr Danie Visser, Boer, Marienthal	858. Mnr J�an Victor, Besturende	867. Dr Charles Lee, Algemene	876. Mnr Riebeeck Olivier, Bourekenaar,
849. Ds TR Kriek, Predikant, Warmbad	Direkteur, Edenvale	Praktisyn, Vrede	Kuruman
850. Mnr Morkel Venter, Prokureur,	859. Mnr Ian McLachlan, Bourekenaar,	868. Mnr Jeremy Muller, Rekenmeester,	877. Mnr Dewald Olivier, Sakeman,
Clocolan	Bryanston	Vrede	Kuruman
851. Mnr Rassie Erasmus, Prokureur,	860. Mev Nadine Gr�num (van Zijl),	869. Dr Charl van Heerden,	878. Mnr Carel Haasbroek, Leraar,
Parys	IT-Konsultant, Irene	Oor/Neus/Keel-chirurg, Kempton	Kuruman
852. Mnr Deon Wessels, Sosio-	861. Mnr Sarel Strydom,	870. Me Koren Muller, Operasionele	879. Mev Lindi Leach (Verster),
ekonomiese Konsultant,	Geoktrooierde Rekenmeester,	Bestuurder, Pretoria	Sakevrou, Magaliessig
Johannesburg	Barkly-Oos	871. Mnr Frank Botha, Prokureur,	880. Mnr Henk du Bruyn, Direkteur,
853. Prof Eugene Cloete, Professor,	862. Mnr Nico van Burick, Joernalis,	Bloemfontein	Pretoria
Pretoria	Riviera	872. Me Karen Puren, Stads- en	881. Dr Ansie Bruwer (Tiersma),
854. Mnr Frikkie Botha, Rekenmeester,	863. Mnr Stephan Huyser,	Streeksbeplanner, Potchefstroom	Bedryfsgeneesheer, Helderkruin
Roodepoot	Besigheidsadviseur, Triomf	873. Mev Orpa Badenhorst, Prokureur,	882. Mnr Jan Frederick Verster,
855. Mnr WJ Visagie, Area-	Ds Christo Benade, Predikant,	Henneman	Bestuurder, Bloemfontein
Verkoopsbestuurder, Fourways	Vaalpark	874. Mev Melaney Cronje (Robey),	883. Dr Shane Pienaar, Kliniese
856. Mej Theres�a Louw, Bemarker,	865. Mnr Jacques Prinsloo, Boer, Vrede	Landddros, Virginia	Sielkundige, Siver Lakes
Alberton	866. Mnr Johan M�ller, Areabestuurder,	875. Mnr Koos du Pisanic, Eienaar /	884. Mnr Lukas de Swardt, Bestuurder,
857. Dr Stefan Rawlins, Mediese Dokter,	Vrede	Redakteur, Vryburg	Alberton

Prestige Donateurs

170. Mnr Werner van Pletzen, Mediese	919. Mev Nita Pienaar, Hoof:	929. Mnr Abel Cogle, Verkope,	939. Mnr Maritz Lubbe, Boer, Kuruman
dokter, Bloemfontein	Kli�ntediens, Irene	Bloemfontein	940. Mnr Nico Baird, Instrukturele
464. Mnr Matt Willemsse, Prokureur,	920. Mnr Craig Anderson, Mediese	930. Mnr Charl Wolhuter, Boer/	Ontwerper, Bloemfontein
Virginia	Verteenwoordiger, Edenvale	Sakeman, Magogong	941. Dr Andre Willemsse, Algemene
514. Mnr Danie Haasbroek, Boer,	921. Dr Louis Botha, Algemene	931. Dr Herman Strauss, Algemene	Praktisyn, Discovery
Bethulie	Praktisyn, Kempton Park	Praktisyn, Namibi�	942. Prof Deon de Bruin, Dosent,
648. Mnr Boeta Geel, Rekenmeester,	922. Mnr Spannie Spangenberg,	932. Prof AM Kachelhoffer, Professor:	Johannesburg
Virginia	Makelaar, Upington	Narkose, Bloemfontein	Dr Amanda de Beer, Patoloog,
690. Mnr Gerhard Viviers, Sakeman,	923. Mnr Jannie Opperman, Makelaar,	933. Dr Bert Top, Algemene Praktisyn,	Moreletapark
Vryburg	Upington	Kroonstad	944. Mnr Hennie du Toit, Prokureur,
860. Mnr De Wet Erasmus, Bestuurder,	924. Mnr Chris Wessels, Prokureur,	934. Mnr Alfie van Zijl, Weiding-	Johannesburg
Faerie Glen	Upington	spesialis, Vryburg	945. Mnr Christi Smal, Bestuurder,
869. Mnr Chett Maherry, Finansi�le	925. Mnr Alex Agenbacht, Geoloog,	935. Mnr Carel Erasmus, Rekenmeester,	Meyersdal
Direkteur, Bloemfontein	Upington	Kuruman	946. Mnr Pieter Verster, Privaat Bankier,
916. Mnr Marzus Kilian, Bestuurder,	926. Dr Eric Hefer, Algemene Praktisyn,	936. David & Lesley Moldenhauer,	Bloemfontein
Durbanville	Bergbron	Sakeman en -vrou, Kuruman	947. Mej Carina Joubert, Prokureur,
917. Mnr Henk Botha,	927. Mnr Tobie Mostert, Joernalis,	937. Mnr Christo van Wyk,	Centurion
Produkbestuurder, Pretoria	Lynnwoodrif	Motorhandelaar, Vryburg	
918. Mnr Piet Pretorius, Logistieke	928. Mnr George Baard,	938. Mnr Kosie van den Berg, Boer,	
Bestuurder, Birchleigh	Personeelbeampte, Westgate	Kuruman	

Platinum donateurs

85. Dr Nico Els, Algemene Praktisyn,	Upington	Praktisyn, Bloemfontein	Praktisyn, Vryburg
Standerton	168. Mnr Pieter Esterhuizen, Ouditeur,	172. Mnr Johan Swanepoel, Vervoer,	176. Mnr JC van der Merwe, Nasionale
165. Mej Ettie van Buuren,	Vrede	Vryburg	Opleidingsbestuurder, Pretoria
Geoktrooierde Rekenmeester,	169. Mnr Alwyn Myburgh, Prokureur,	173. Dr Louis en Marica Ellis, Dokter,	177. Dr Hein Scheepers, Algemene
Pretoria	Bloemfontein	Kuruman	Praktisyn, Kuruman
166. Mnr Uwe Schr�der, Diere	170. Mnr Leon Tromp, Ingenieur,	174. Mnr Albert Erasmus, Prokureur,	
Vodingskundige, Potgietersrus	Ladybrand	Kuruman	
167. Mnr Kobus Barnard, Sakeman,	171. Dr Louis Holtzhausen, Algemene	175. Dr Dries Smit, Algemene	

Diamantdonateurs

49. Mnr Jan Spruyt, Argitek, Klein Windhoek
--